

Оновлена інформація про зміст актуальних питань,
порушених у зверненнях громадян у 2018 році

Питання	Результат розгляду
Про порушення, на думку громадян України, законодавства про захист від недобросовісної конкуренції, під час надання фізичними особами підприємцями послуг «готового бізнесу» відповідно до умов укладеного між ними договору.	Запропоновано громадянину, у разі наявності у нього інформації про порушення законодавства про захист економічної конкуренції, звернутися до Комітету із відповідною заявою про порушення, оформленою відповідно до пункту 18 Правил розгляду заяв і справ про порушення законодавства про захист економічної конкуренції, затверджених розпорядженням Антимонопольного комітету України від 19 квітня 1994 року № 5, зареєстрованих у Міністерстві юстиції України 6 травня 1994 року за № 90/299 (у редакції розпорядження Антимонопольного комітету України від 29 червня 1998 року № 169-р) (зі змінами).
Щодо сприяння будівництву дороги	Питання будівництва альтернативного проїзду та розвантаження основного шляхопроводу, про яке йдеться у зверненні, жодним чином не впливає на економічну конкуренцію, а тому його вирішення не відноситься до компетенції Комітету. При цьому, як вбачається зі звернення, громадянин має на увазі будівництво автомобільної дороги на території міста Києва. Слід зазначити, що Законом України «Про столицю України – місто-герой Київ» (далі – Закон) визначено спеціальний статус міста Києва як столиці України, особливості здійснення виконавчої влади та місцевого самоврядування у місті відповідно до Конституції України та законів України. Відповідно до підпункту 2 пункту 2 статті 25 Закону, органи місцевого самоврядування та органи виконавчої влади міста Києва в межах своєї компетенції, встановленої законодавством України, забезпечують участь органів виконавчої влади та місцевого самоврядування області в розробленні та реалізації спільних проектів, цільових програм розвитку, заходів з охорони довкілля, планів використання трудових ресурсів, будівництва автомобільних шляхів, систем зв'язку, об'єктів інженерно-комунального призначення тощо.

15 звернень громадян в яких порушувалося питання щодо проекту Закону про внесення змін до Закону України «Про лікарські засоби від 12.07.2018 р. № 8591», зокрема, щодо забезпечення економічної конкуренції та захисту прав пацієнтів при здійсненні роздрібно́ї торгівлі лікарськими засобами» реєстраційний № 8591, та можливих наслідків негативного впливу на конкуренцію, зазначеного законопроекту, на ринках роздрібно́ї торгівлі лікарських засобів, у разі його прийняття.	Основні завдання та повноваження Антимонопольного комітету України визначені статтями 3 та 7 Закону України «Про Антимонопольний комітет України». Згідно пояснювальної записки до проекту Закону реєстраційний № 8591, його прийняття направлено на вирішення актуальних проблем фармацевтичного ринку, виявлених в тому числі Комітетом за результатами проведеного дослідження фармацевтичних ринків (за період 2014 – перше півріччя 2016 р.). З цією метою проектом Закону реєстраційний № 8591 пропонується запровадити новий формат функціонування ринку роздрібно́ї торгівлі лікарськими засобами з метою вирівнювання економічних можливостей малих і середніх підприємств у сфері роздрібно́ї торгівлі лікарськими засобами, зменшення впливу аптечних мереж та захисту інтересів споживачів від порушень, що загрожують їх правам на життя та охорону здоров'я. У зв'язку з цим, Комітет направив до Комітету Верховної Ради України з питань охорони здоров'я лист від 04.09.2018 № 300-29/02-11343 (заявнику надано копію вказаного листа) із своїми зауваженнями та пропозиціями до проекту Закону реєстраційний № 8591 та зазначив, що Законопроект потребує суттєвого доопрацювання для забезпечення дотримання позитивного ефекту на розвиток конкурентного середовища на ринках роздрібно́ї торгівлі лікарських засобів.
Щодо ціноутворення на мед	Відповідно до частини другої статті 19 Конституції України органи державної влади, їх посадові особи зобов'язані діяти лише на підставі, в межах повноважень та у спосіб, що передбачені Конституцією та законами України. Основним завданням Комітету відповідно до статті 3 Закону України «Про Антимонопольний комітет України» є участь у формуванні та реалізації конкурентної політики, зокрема, в частині здійснення державного контролю за дотриманням законодавства про захист економічної конкуренції на засадах рівності суб'єктів господарювання перед законом та пріоритету прав споживачів, запобігання, виявлення і припинення порушень законодавства про захист економічної конкуренції. Разом з тим повідомляємо, що до повноважень Комітету не входить встановлення цін на товари чи послуги. Відповідно до статті 10 Закону України «Про ціни і ціноутворення» (надалі – Закон) суб'єкти господарювання під час провадження господарської діяльності використовують вільні та державні регульовані ціни.

	У статті 11 та частині першій статті 12 Закону зазначено, що вільні ціни встановлюються суб'єктами господарювання самостійно за згодою сторін на всі товари, крім тих, щодо яких здійснюється державне регулювання цін, а державні регульовані ціни запроваджуються на товари, які справляють визначальний вплив на загальний рівень і динаміку цін, мають істотну соціальну значущість, а також на товари, що виробляються суб'єктами, які займають монопольне (домінуюче) становище на ринку. Також було повідомлено, що порушені у зверненні питання стосуються встановлення цін на мед, які не є предметом державного регулювання, оскільки є вільними, та визначаються ринковим шляхом, а до повноважень Комітету не відноситься питання регулювання цін, їх зміни чи підвищення. Разом з тим органи Комітету здійснюють аналіз ціноутворення суб'єктами господарювання у випадках наявності ознак порушення законодавства про захист економічної конкуренції.
Щодо підвищення цін на природний газ.	Відповідно до частини другої статті 19 Конституції України органи державної влади та органи місцевого самоврядування, їх посадові особи зобов'язані діяти лише на підставі, в межах повноважень та у спосіб, що передбачені Конституцією та законами України. Відповідно до статті 3 Закону України «Про Антимонопольний комітет України» (далі – Закон) основним завданням Комітету є участь у формуванні та реалізації конкурентної політики в частині, зокрема, контролю за регулюванням цін (тарифів) на товари, що виробляються (реалізуються) суб'єктами природних монополій. Такий контроль здійснюється Комітетом відповідно до пункту 3 частини третьої статті 7 Закону, з урахуванням положень частини четвертої статті 20 цього ж Закону, відповідно до якої органи влади, органи місцевого самоврядування, органи адміністративно-господарського управління та контролю зобов'язані погоджувати з Комітетом, його територіальними відділеннями проекти нормативно-правових актів та рішень, зокрема, які можуть призвести до недопущення, усунення, обмеження чи спотворення конкуренції на відповідних ринках (до таких рішень належать, зокрема, рішення щодо встановлення порядку визначення цін і тарифів). Під час аналізу проектів нормативно-правових актів та інших рішень органів влади, органів місцевого самоврядування, органів адміністративно-господарського управління та контролю (зокрема, з питань установлення порядку визначення цін і тарифів, граничних нормативів

рентабельності для об'єктів антимонопольного регулювання), які надходять на погодження, Комітет аналізує їх положення стосовно відповідності вимогам законодавства про захист економічної конкуренції.

При цьому, Комітет не наділений повноваженнями щодо здійснення контролю за дотриманням положень інших галузей законодавства, крім законодавства про захист економічної конкуренції.

Відповідно до статті 17 Закону України «Про Національну комісію, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг» до функцій та повноваження Регулятора належить розробка та затвердження нормативно-правових актів, зокрема, порядків (методик) формування, розрахунку та встановлення державних регульованих цін і тарифів для суб'єктів природних монополій у сферах енергетики та комунальних послуг, а також для інших суб'єктів господарювання, що провадять діяльність на ринках у сферах енергетики та комунальних послуг, якщо відповідні повноваження надані Регулятору законом.

З 1 жовтня 2015 року введено в дію [Закон України «Про ринок природного газу»](#), відповідно до якого з 1 жовтня 2015 року НКРЕКП, втрачає повноваження щодо забезпечення проведення цінової політики на ринку природного газу, зокрема в частині встановлення цін на природний газ для споживачів України.

Відповідно до пункту другого статті 12 [Закону України «Про ринок природного газу»](#) постачання природного газу здійснюється за цінами, що вільно встановлюються між постачальником та споживачем, крім випадків, передбачених цим Законом.

Відповідно до статті 11 [цього](#) ж закону з метою забезпечення загальносуспільних інтересів у процесі функціонування ринку природного газу на суб'єктів ринку природного газу у виключних випадках та на визначений строк можуть покладатися [спеціальні обов'язки](#) в обсязі та на умовах, визначених Кабінетом Міністрів України після консультацій із Секретаріатом Енергетичного Співтовариства.

Так, 19 жовтня 2018 року Кабінетом Міністрів України прийнято постанову «Про затвердження Положення про покладення спеціальних обов'язків на суб'єктів ринку природного газу для забезпечення загальносуспільних інтересів у процесі функціонування ринку природного газу» № 867, якою було затверджено Положення про покладення спеціальних обов'язків на суб'єктів ринку природного газу для забезпечення загальносуспільних інтересів у процесі функціонування ринку природного газу (далі – Положення).

Пунктом 12 Положення визначено, що для побутових споживачів та виробників теплової енергії з 1 листопада 2018 р. по 31 грудня 2019 р. (включно) НАК «Нафтогаз

	України” здійснює продаж/постачання природного газу відповідно до пунктів 7, 8 і 11 цього Положення за ціною (без урахування податку на додану вартість, тарифів на транспортування та розподіл природного газу, які підлягають обов’язковій оплаті відповідно до умов договорів транспортування та розподілу природного газу), що розраховується формулою. Таким чином, питання встановлення ціни на природний газ для населення знаходяться за межами компетенції Комітету. Разом з тим, у разі наявності у громадянина документів, що можуть свідчити про ознаки порушення законодавства про захист економічної конкуренції в діях постачальників природного газу, він може звернутися до органів Комітету з заявою, яка має відповідати вимогам викладеним у пункті 18 Правил розгляду заяв і справ про порушення законодавства про захист економічної конкуренції, затверджених розпорядженням Антимонопольного комітету України від 19 квітня 1994 року № 5, зареєстрованих у Міністерстві юстиції України 6 травня 1994 року за № 90/299 (у редакції розпорядження Антимонопольного комітету України від 29 червня 1998 року № 169-р (із змінами).
Щодо надання роз’яснень з питань підвищення цін на скраплений газ	Відповідно до частини другої статті 19 Конституції України органи державної влади та органи місцевого самоврядування, їх посадові особи, зобов’язані діяти лише на підставі, в межах повноважень та у спосіб, що передбачені Конституцією та законами України. Статтею 3 Закону України «Про Антимонопольний комітет України» визначено, що основними завданнями Антимонопольного комітету України (далі – Комітет) є участь у формуванні та реалізації конкурентної політики, зокрема, в частині здійснення державного контролю за дотриманням законодавства про захист економічної конкуренції на засадах рівності суб’єктів господарювання перед законом та пріоритету прав споживачів, запобігання, виявлення і припинення порушень законодавства про захист економічної конкуренції, сприяння розвитку добросовісної конкуренції. Ціни на нафтопродукти не підлягають державному регулюванню. Вільна конкуренція на ринку передбачає передусім вільне ціноутворення, коли ціна формується як показник рівноваги між попитом і пропозицією. Ринки нафти, нафтопродуктів мають стратегічне значення для економіки держави, а також є соціально важливими. Комітет здійснює дослідження зазначених ринків виключно у сфері здійснення контролю за дотриманням законодавства про захист економічної конкуренції, а також з метою формування та реалізації конкурентної

політики, сприяння розвитку конкуренції.

Комітет у межах компетенції вживає передбачених законодавством заходів у разі виявлення в діях (зокрема при встановленні цін) операторів ринку ознак порушень законодавства про захист економічної конкуренції, зокрема, якщо ціни на світлі нафтопродукти, встановлені їх учасниками, економічно необґрунтовані та завищені, у тому числі, внаслідок зловживанням монопольним (домінуючим) становищем на ринку або через антиконкурентні узгоджені дії з іншими операторами.

Українські ринки світлих нафтопродуктів переважно складаються з імпорту. Зазначені ринки характеризуються присутністю на них значної кількості гравців та відсутністю державного регулювання цін на пальне.

У зв'язку зі зростанням роздрібних цін на СВГ, з метою з'ясування відповідності дій учасників ринку вимогам законодавства про захист економічної конкуренції Комітет звернувся за необхідною інформацією до Державної фіскальної служби України, Міністерства енергетики та вугільної промисловості України, Міністерства економічного розвитку та торгівлі України, ДП «Держзовнішінформ» та найбільш потужних гравців ринку, у яких рівень роздрібних цін на пальне є найвищим на ринку (компанії WOG, ОККО та SOCAR).

У жовтні 2018 року обсяг імпорту СВГ зменшився на 15% порівняно з серпнем 2018 року. При цьому, середня вартість імпортованого СВГ у жовтні 2018 року збільшилася на 9 % порівняно з серпнем 2018 року. Зазначене могло призвести до зростання протягом серпня – жовтня 2018 року цін на СВГ у роздрібній мережі.

У той же час, не виключено вплив суб'єктивних факторів на формування оптових та роздрібних цін на СВГ, що може свідчити про наявність в діях учасників ринку, зокрема антиконкурентних узгоджених дій. За результатами аналізу отриманої інформації у разі виявлення в діях учасників ринку ознак порушень законодавства про захист економічної конкуренції Антимонопольним комітетом України буде вжито заходи відповідно до законодавства.

При цьому, Комітет постійно вживає заходи з метою припинення порушень законодавства про захист економічної конкуренції на ринках нафтопродуктів, у т.ч. СВГ.

Так, наприклад, рішенням Комітету від 21.06.2018 № 315-р дії групи «Наdejда» (в особі: ПП «Компанія «Наdejда», ТОВ «Євростандарт-Автогаз», ТОВ «Л.В.», ТОВ «Газ постачання», ТОВ «Монтажналадка», ТОВ «Наdejда Ритейл» та ТОВ «Наdejда-Закарпаття»), групи «WOG» (в особі: ТОВ «Імпорт Транс Сервіс», ТОВ «ВОГ Ритейл», ТОВ «Нафтотрейд Ресурс»), групи «ОККО» (в особі: ПП «ОККО-Бізнес Контракт», ПП «ОККО-Контракт», ТОВ

	«ОККО-Рітейл», ТОВ «ОККО-Схід») та ТОВ «Авантаж 7» і ТОВ «Факторінг Груп», які полягали у схожому підвищенні цін на СВГ при його реалізації у роздріб у серпні 2017 року, при тому, що аналіз ситуації на ринку спростовує наявність об'єктивних причин для вчинення відповідачами таких дій, що призвело до обмеження конкуренції, визнано порушенням законодавства про захист економічної конкуренції, передбаченим пунктом 1 статті 50 та частиною третьою статті 6 Закону України «Про захист економічної конкуренції». За вчинення зазначеного порушення на відповідачів накладено штраф у сукупному розмірі понад 40 млн. грн.
Щодо неправомірних, на думку заявниці, дій голови правління об'єднання співвласників багатоквартирного будинку.	Відповідно до частини другої статті 19 Конституції України органи державної влади та органи місцевого самоврядування, їх посадові особи зобов'язані діяти лише на підставі, в межах повноважень та у спосіб, що передбачені Конституцією та законами України. Органи Комітету у своїй діяльності керуються, зокрема, законами України «Про Антимонопольний комітет України» та «Про захист економічної конкуренції». Згідно зі статтею 3 Закону України «Про Антимонопольний комітет України» основним завданням Антимонопольного комітету України є участь у формуванні та реалізації конкурентної політики, зокрема, в частині здійснення державного контролю за дотриманням законодавства про захист економічної конкуренції. Статтею 2 Закону України «Про захист економічної конкуренції» передбачено, що цим Законом регулюються відносини органів державної влади, органів місцевого самоврядування, органів адміністративно-господарського управління та контролю із суб'єктами господарювання; суб'єктів господарювання з іншими суб'єктами господарювання, із споживачами, іншими юридичними та фізичними особами у зв'язку з економічною конкуренцією. При цьому, Комітет не наділений повноваженнями щодо здійснення контролю за дотриманням положень інших галузей законодавства, крім законодавства про захист економічної конкуренції. Згідно з частиною другою статті 4 Закону України «Про об'єднання співвласників багатоквартирного будинку» (далі – Закон України «Про ОСББ»), об'єднання створюється як непідприємницьке товариство для здійснення функцій, визначених законом. Відтак правовідносини між правлінням ОСББ та членами цього об'єднання, а також іншими власниками квартир (приміщень), що знаходяться у будинку, де

	створено ОСББ, перебувають у площині цивільно-господарських відносин та не регулюються законодавством про захист економічної конкуренції. Водночас, відповідно до статті 10 Закону України «Про ОСББ» органами управління об'єднання є загальні збори співвласників, правління, ревізійна комісія об'єднання. Вищим органом управління об'єднання є загальні збори. Для керівництва поточною діяльністю об'єднання обирається правління. Правління є виконавчим органом об'єднання і підзвітне загальним зборам. Порядок обрання та відкликання членів правління встановлюються загальними зборами. Для здійснення контролю за фінансово-господарською діяльністю правління об'єднання на загальних зборах обирається з числа співвласників ревізійна комісія (ревізор) або приймається рішення про залучення аудитора. Враховуючи зазначене, питання порушені у зверненні можуть бути розглянуті загальними зборами співвласників, ревізійною комісією співвласників та/або судом.
--	---